

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

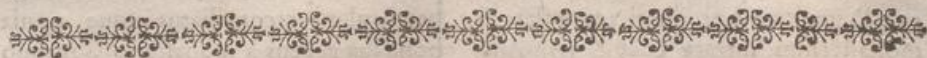
Coloniae, 1740

XI. Cum sunt partium jura obscura, reo favendum est potiùs, quàm actori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

alius admittitur, nisi primo legitime excluso, aut impedito. Per sententiam hanc non ipsum beneficium, sed Beneficiatus, quamdiu vixerit, manet obligatus, quo defuncto onus solvendi 100.

Imperiales non afficiat beneficium, ita, ut Successor in eo ad præstationem allegatæ summæ pecuniariæ minimè teneatur. *Cap. nisi essent. 21. de præbend.*

REGULA XI.

Cum sunt partium jura obscura, reo favendum est potius, quam actori.

Quæres primo. Qui dicuntur partes?
R. Illi, qui super re aut causa quadam coram legitimo Judice litigant, ex quibus, qui prior ad iudicium provocat, & in eo actionem vel accusationem proponit, in civilibus actor, in criminalibus accusator appellatur; reus verò dicitur is, qui ad iudicium tractus, actionem vel accusationem propulsando, contra actorem sese defendit. Jura partium sunt probationes, ut litigantis confessio, testium depositio, instrumenta, sive scripturæ privatæ sive publicæ, præsumptiones, juramenta, aliæque obligationes in vim probationis productæ, in quibus intentionem suam actor, & reus exceptionem fundare nuntur. Hæc partium jura sunt obscura, quando Judex ponderatis omnibus pro & contra utramque partem productis, quæ aliis prævaleant, discernere non potest.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. In casu, quo probationibus & allegationibus omnibus æquo iudicio ponderatis, quæ alteri prævaleant, non apparet, reo potius, quam actori favendum, ita, ut reus potius per sententiam sit absolvendus, quam condemnandus.

Quæres tertio. Quæ Regulæ ratio?

R. Æquitas hujus Regulæ in hoc consistit: actor in iudicium spontè descendit & paratus, reus invitus ad iudicium trahitur, actor habet se per modum agredientis, reus est defensor, vim actoris repellendo, reus pugnat pro libertate, in cuius est possessione, actor certat pro rei obligatione & servitute; dictat autem naturalis æquitas, magis favendum ei, qui invitus ex necessitate se defendendi iudicium subibit, quam qui volens alterum aggreditur, & non raro ex mera intolentia vel cupiditate ad iudiciale provocat certamen.

C A S U S.

Winandus filiam suam primò genitam desponsans *Ansberto*, secundò genitam hæreditati renuntiare & monasterium intrare coëgit. (A) *Ansbertus* cum socero *Winando* rixas accipiens in verba irreverentiam sonantia prorupit, ideòque à *Winando* judicialiter accusatur, cùmque utriusque probationes ejusdem ponderis essent, dubitat *Judex*, cui juramentum litis decisorium deferendum, cùm utraque pars ad illud se offerret. (B) Re tamen amicabiliter composità *Ansbertus* dotem petit, quam cùm *Winandus* dare detrectaret, *Ansbertus* causam judicialiter instituit, & quamvis dotis solutionem sibi deberi plenè non probasset, *Judex* tamen pro parte ejus inclinatur. (C) Interea mulitur de impedimento affinitatis *Ansbertum* inter & uxorem filiam *Winandi*, qui matrimonium, ne dotem solvere cogeretur, solvi optans, testem de impedimento affinitatis attestantem producit. (D) Cùmque res protraheretur, *Winandus* filiam suam ab *Ansberto* dolosè abstractam domi recludit, quam

sibi utpote spoliato *Ansbertus* restituit & impetrat. (E) *Winandus* *Ansberto* plenè reconciliatus eique omnia bona sua cedens à monasterio, in quo filia ejus secundò genita erat professa, ratione dotis & successionis in hæreditate impetitur, contra quod *Winandus* filiam successionis & juri ad hæreditatem renuntiassè excipit. (F) Imò filia contra Professionem reclamatur, sed cùm dubium esset, an Professionem liberè ratificaverit, *Judex* pro Professione judicat. (G) In causa successionis *Winandus* contra monasterium simul legem amortizationis opponit, ex quo capite illud totaliter excludere conatur. (H) *Judex* aliàs Regularium *Olor* præsentem *Regulam* arripit, & ex ea *Winandum* absolvit, sub prætextu, quòd partium jura essent obscura. (I) Cùm monasterium à sententia appellasset, res ad compositionem venit, cum pacto, ut monasterium in bonis allodialibus æqualiter cum filia primò genita, non autem in feudilibus succederet. (K)

R E S O L U T I O.

(A) **R**enuntiatio gravi metu extorta est invalida. *Arg. L. si donationis. 7. C. de his, que vi metusve &c.* Præterquam quòd renuntiatio paternæ hæreditatis à filia facta omninò reproberetur & infirmeretur per *L. pactum. 3. C. de collation.* Ex dispositione *Trident. Sess. 25. de*

Regular. cap. 18. anathemati subjiciuntur omnes & singuli, cujuscunque qualitatis vel conditionis fuerint, qui quomodocunq; coëgerint aliquam virginem vel viduam aut aliam quamcunque mulierem ad ingrediendum monasterium vel ad suscipiendum habitum cujuscunque

que Religionis, vel ad emittendam Professionem, &c. Ex quo patet *Winandum* excommunicationis vinculo esse innodatum.

(B) Si *Winandus* in probatione omnino deficiebat, *Ansbertus* reus, etsi nihil probaverat, obtinere & absolvi debebat. In dubio autem, & præsumptione pro actore *Winando* stante juramentum *Ansberto* reo ad ostendendam suam innocentiam deferendum erat. *Cap. fin. §. sane. de jurejur.*

(C) Causa dotis est favorabilis & perpetua. *L. 1. §. 2. ff. de jure dot.* Hinc juxta *Gloss.* in *Regulam* nostram *verb. cum sunt partium*, exceptio est à *Regula*, nisi actor causam favorabilem, puta matrimonii, libertatis, testamenti, vel dotis foveat, tunc enim actori est favendum.

(D) Conjugium jam contractum multum favoris obtinet, ideòque testes contra illud de auditu testantes, minus validum perhibent testimonium. *Cap. tua nos. 7. de consang. & affin.* Et si vir & uxor aliquot annis sine quæstione simul fuerunt, qui matrimonium jam accusant, suspicione carere non videntur. *Cap. 1. qui matrim. accusat.* Unde repelluntur, qui illud propter quæstum accusant, vel tempore denuntiationis tacuerunt. *Cap. significante. 5. cap. cum in tua. 6. qui matrim. accusat.* Dictum quoque unius testis etiam matris aut patris de impedimento deponentis matrimonii vinculo non officit, illud enim sine plurium juramento dissolvi non debet. *Cap. super eo. 22. de testib.*

(E) *Winandus* filiam suam à vero ma-

rito separando peccavit, ideòque cum probationes contra matrimonium contractum sufficientes non essent, justè *Ansbertus* petiit & obtinuit uxoris suæ restitutionem. *Cap. litteras. 13. de restit. spoliat.*

(F) Cum juxta dicta renuntiatio à filia secundò genita minis & gravi metu extorta invalida sit, non est dubium, quia monasterium, in quo ipsa validè est professà, in quotam patrimoniale succedat, bona ergo à *Winando* legaliter cessà *Ansbertum* inter & monasterium æqualiter erant dividenda.

(G) In dubio hoc distinguendum est, vel enim dubitat de facta ratificatione, vel certum est, ratificationem esse factam, sed dubitatur, an deliberatè facta fuerit. In primo casu videtur dicendum cum *Gloss. cit.* pro favore libertatis professam necdum obligari. *Arg. L. Lege Junia. 24. ff. de manumiss.* ubi dicitur, quòd si testes non dispari numero tam pro libertate, quàm contra libertatem dixerint, pro libertate pronuntiandum esse. In altero casu per *Regulam* favendum est reo, scilicet ratificationi, contra quam agit, nec probat professà indeliberationem, quia deliberatio actibus humanis inesse præsumitur, unde eam abfuisse probandum est.

(H) Exceptio frivola, frustratoria & omnino inutilis est, siquidem statutum illud invalidum est & inane, magis Principum hujus sæculi autoritate & potentia, quàm ratione vallatum, cum 1mo Immunitati Ecclesiasticæ. 2do. Equitati. 3^{tio}. Pietati. 4to Reipub. bono. 5to. Sanæ fidei. 6to. Juri Divino, Cano-

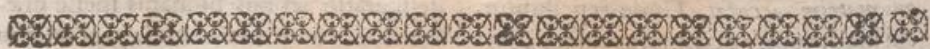
H 2 nico

nico & civili repugnet, quæ omnia hic exprimere prolixum nimis foret. Quid jus civile de similibus statutis sentiat, docet integer *titulus de sacrosanct. Eccles.* ubi specialiter notanda est *authent. cassa.* omnes & quascunque consuetudines libertati & personis Ecclesiasticis adversantes cassans & irritans. Item *authent. si qua mulier.* ubi bona Professorum ad monasteria pertinere dicuntur. Item *L. si quis donaverit.* ubi qui rem etiam immobilem loco pio donasse dicitur, solutionem præstare jubetur. Item *L. quoniam. fin.* ubi testamenta etiam de bonis immobilibus in causâ piæ favore facta laudantur, approbantur, & in quibuscunque observari mandantur.

(I) Quod renuntiatio à filia *Winandi* per metum & coactionem facta, & peremptoria, ut putabat, legis amortizationis exceptio, invalida sint, nulla est obscuritas, & veritatem Judex agnovisset, si passione contra Regulares mentis oculus læsus non fuisset. Hinc male applicando *Regulam* injustam pronuntiavit sententiam

(K) Secundum Canones Clerici &

Religiosi feuda habere possunt, de Clericis patet per *cap. ex transmissa. 6. cap. verum. 7. de foro compet.* De Religiosis constat *ex cap. un. §. verum. de Statu Regular. in 6.* Ad quæstionem autem: an monasterium in bona feudalia professi succedat, respondet *Fagn. in cap. que in Ecclesiarum.* Quod à Doctoribus ferè omnibus in eam sententiam itum sit, ut, si feudum requirat personale servitium, quod à vasallo Religioso nec per se, nec per substitutum præstari valeat, tunc minimè transeat ad monasterium, sed statim agnatis vel domino aperiatur: si verò tale requirat servitium, quod à Religioso vasallo vel per se, vel per substitutum honestè præstari possit, hoc casu benè transeat in monasterium, durante tantum vitâ naturali ipsius professi. Jura autem Clericos & Religiosos à feudis excludentia restringi debent, & ad limites rationis, cui innituntur, reduci. Non potuit ergo universaliter monasterium à successione in feudalibus excludi, nisi ex sui natura sint talia, quæ tantum ad hæredes sanguinis transeunt, & generi ac familiæ remanere solent.

REGULA XII.

In judiciis non est personarum acceptio habenda.

Quæres primo. Quid in hac Regula per nomen *judicium* significatur?

R. Intelligitur hoc nomine quilibet actus, in quo propter justitiam vel com-

mutativam, vel distributivam meritorum, qualitatum & aptitudinis unius præ alio habenda est ratio.

Quæres secundo. Quid est personarum acceptio?

R.